

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีการวิจัย

2.1 แนวความคิดและทฤษฎี

ด้วยลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนที่ดี (กาญจนา วัฒนสุนทร, 2553: 39) จะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนสนใจในการปรับปรุงการเรียนรู้อันของผู้เรียน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะ ครูและนักเรียนทำงานด้วยกัน และมีขอบเขตการทำงานภายใต้บริบทของการเรียนการสอน และวิชาที่จะเรียน เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาด้วยเทคนิคการสอนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถจะนำมาประยุกต์ต่อการแก้ปัญหาผู้เรียนที่ไม่สนใจเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดต่ำลงได้ด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งเทคนิคการสอนโดยส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย 7 วิธีการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การบรรยาย (lecture) เป็นการพรรณานำเนื้อหาของวิชาและองค์ประกอบของความรู้อันตามหลักสูตรหรือวิชาที่ได้ดำเนินการสอนอยู่ ณ นั้น เช่น การพรรณนา อธิบายความ การยกตัวอย่าง การให้คำนิยาม การแสดงการคำนวณ การบอกทฤษฎี กฎ ระเบียบ และตัวแบบตามหลักวิชาการที่มีอยู่ให้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียนได้ทราบและอาจมีการจดบันทึกโดยผู้เรียน

2. การอภิปรายกลุ่ม (discussion group) เป็นวิธีการสอนที่กระตุ้นให้เกิดเรียนรู้ การคิด มีการส่งเสริมให้มีการทำงานหรือกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และมีการฝึกทักษะการเป็นผู้พูดและผู้ฟังในขณะมีการนำเสนอการทำงานของกลุ่มต่างๆ ในชั้นเรียน ประเภทของการอภิปรายกลุ่ม ได้แก่ การระดมสมอง การมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กรณีศึกษา และวิธีการอื่นๆ

3. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ CAI (computer assistant instruction) คือ โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีหน้าที่เป็นสื่อ สำหรับการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น แผ่นใส (transparent) สไลด์ (slide) หรือวีดิทัศน์ (video) ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายในเวลาอันจำกัด และตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้นๆ โดยนักเรียนสามารถ จะนำไปทบทวนเนื้อหาหรือศึกษาได้ด้วยตนเอง (www.ipst.ac.th, 2553)

4. การสอนผ่านเว็บ หรือ WBI (web-based instruction) เป็นการสอนที่ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตหรือออนไลน์ผ่านคอมพิวเตอร์ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบ Web Knowledge Based On Line ซึ่งเป็นการจัดสภาวะการเรียนการสอน ที่มีข้อกำหนด คือ ความเป็นระบบ ความเป็นเงื่อนไข การสื่อสารหรือกิจกรรม และ Learning Root เมื่อเสร็จสิ้นจากการเรียนแล้วจะต้องทำแบบประเมิน ผลการเรียน หากทำแบบประเมินผ่านตามคะแนนที่กำหนดไว้ ได้ ก็สามารถจะไปศึกษาในบทเรียนอื่นๆ หรือบทเรียนที่ยากขึ้น ตามลำดับได้ แต่ถ้าไม่ผ่านตามเงื่อนไขที่กำหนด ก็จะต้องเรียนซ้ำจนกว่าจะผ่าน (www.thaiwbi.com, 2553)

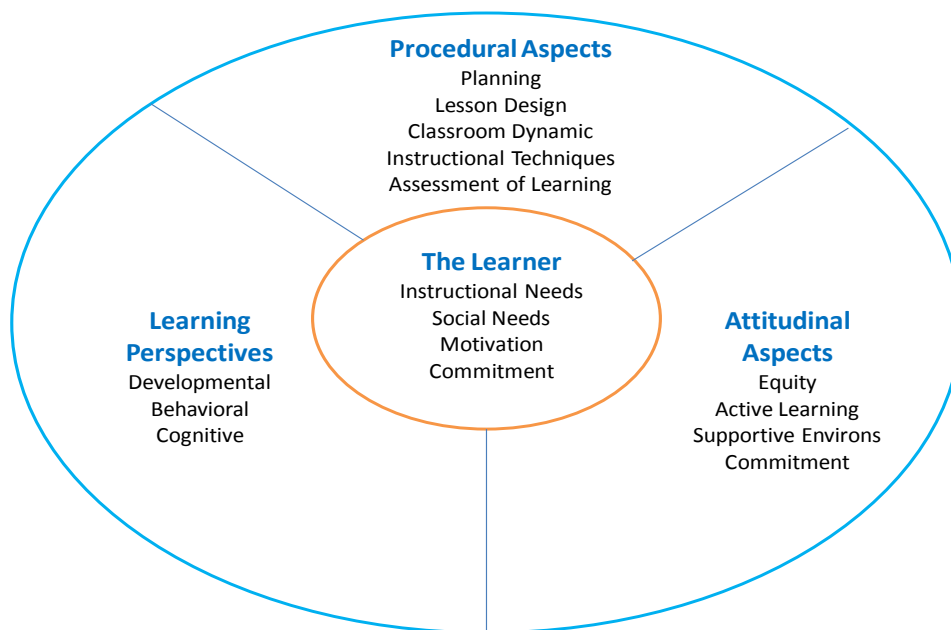
5. การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) เป็นการเรียนการสอนในลักษณะหรือรูปแบบใดก็ได้ ซึ่งการถ่ายทอดเนื้อหานั้น จะกระทำผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอม เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซทราเน็ต หรือ ทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือ สัญญาณดาวเทียม (satellite) ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนลักษณะนี้ จะได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยซีดีรอม การเรียนการสอนบนเว็บ (web-based learning) การเรียนออนไลน์ (on-line learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม หรือ การเรียนด้วยวีดีโอผ่านออนไลน์ เป็นต้น (Progress Information Co., Ltd., 2553)

6. การวิจัย (research) เป็นการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง อย่างเป็นระบบ และมีแบบแผน โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพื่อนำไปใช้ในการอ้างอิง สร้างกฎเกณฑ์และทฤษฎี วางแผนงาน และการแก้ปัญหาที่ต้องการหาคำตอบให้กับปัญหาอย่างเป็นระบบ ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนาควบคู่กับการปรับปรุงเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนเทคนิคใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอน และสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนนั้นๆ ด้วย

นอกจากเทคนิคการสอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียังต้องอาศัยหลักการสอนโดยใช้ตัวแบบองค์รวม (a holistic model of Instruction) ของ Orlich and Others (2007) ดังภาพที่ 2.1 อันประกอบไปด้วยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะมีปัจจัยทางด้านความต้องการในเทคนิคการสอน ความต้องการในด้านสังคม แรงจูงใจ และการยอมรับข้อตกลงร่วมกัน ส่วนปัจจัยภายนอกที่จะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอันเกิดจากการสอนนี้ จะมียู่อุปถัมภ์ใน 3 ปัจจัยหลักๆ โดยมีปัจจัยแรกคือ วิธีการสอน เช่น การวางแผนการสอน การออกแบบบทเรียน พลวัตการสอนหรือสภาพชั้นเรียน เทคนิคการสอน และการประเมินผลการสอน ปัจจัยที่สองคือ มิติการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้พฤติกรรมทางด้านการพัฒนา สุดท้ายคือ เจตคติ

ที่มีต่อการสอน เช่น ความยุติธรรม การเรียนอย่างเอาใจริงเอาจัง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และการยอมรับข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เป็นต้น

A Holistic Model of Instruction

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบเทคนิคการสอนแบบองค์รวม

ที่มา: ลดาวัลย์ เพชรโรจน์, 2553: 7 อ้างถึงใน Orlich and Others, 2007

เมื่อมีเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว สิ่งที่จะต้องทำก็คือ การประเมินผลการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นๆ ซึ่งการประเมินผลตาม พรบ.การศึกษา พ.ศ.2542 หมวด 2 มาตรา 26 (สมพงษ์ บัณฑิต, 2553 : 4) ได้กำหนดให้มีการประเมินผลโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน พฤติกรรม การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการ

เรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา การประเมินผลสามารถที่จะใช้วิธีการประเมินได้อย่างหลากหลาย และให้นำผลการประเมินที่ได้รับนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เพราะฉะนั้นการประเมินการเรียนการสอนจึงต้องประเมินความรู้ ทักษะ การปฏิบัติการทำงาน และคุณลักษณะที่ดี ด้วยการใช้เครื่องมือที่เป็นข้อสอบทั้งที่มีหลายคำตอบให้เลือก การเขียนตอบ และการแสดงออก นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และต้องยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพโดยเฉลี่ยสูงขึ้นและมีความแตกต่าง หรือเกิดช่องว่างระหว่างผู้เรียนน้อยที่สุด (สุพักตร์ พิบูลย์, 2553)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาจากการใช้เทคนิคการสอนแบบกรณีศึกษาโดยส่วนใหญ่ ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้ให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังมีตัวอย่างของงานวิจัยในชั้นเรียนที่ผ่านมาและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะได้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ

งานวิจัยในชั้นเรียนล่าสุด เป็นการศึกษาวิจัยของจิตราพร ลีละวัฒน์ (2552) งานวิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา MKT 449 การจัดการการตลาดแบบมีกรณีศึกษากับมีแบบฝึกหัด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการสอบกลางภาคและปลายภาคของกลุ่มที่ใช้กรณีศึกษากับกลุ่มที่ใช้แบบฝึกหัดในการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน และยังพบว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติต่อการเรียนทั้งสองแบบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักศึกษาทั้งสองกลุ่มต่างก็ให้ความคิดเห็นว่าเป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และเรียนแล้วมีความสุขในการเรียน

งานวิจัยซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ขั้นสูง 2 หลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยที่ได้รับคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นมากกว่าการสอนวิธีแบบดั้งเดิมหรือแบบการบรรยายในชั้นเรียน (วันดี สุขสงวน, 2548) กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงขึ้นถ้าทำการทดสอบนักศึกษาหลังเรียนจบแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ แทนการสอบรวบยอดตอนปลายภาค การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ One Way Anova (F-Test) และ Paired T-Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มผู้เรียนทั้งสามกลุ่มที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการทดสอบกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้กรณีศึกษาสูงกว่าก่อนการใช้กรณีศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจของนักศึกษาพบว่ามีความพึงพอใจระดับมากและต้องการจะขอเพิ่มเวลาในการทำกรณีศึกษาให้มากขึ้น

งานวิจัยในชั้นเรียนต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมา พบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องตรงกันที่ว่า การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การเรียนการสอนตามปกติ อาทิเช่น งานวิจัยของสมบูรณ์ ต้นยะ (2540) เรื่องการศึกษาผลการเรียนวิชาการวัดจิตพิสัยของนักเรียนโดยประยุกต์วิธีการเรียนแบบมีส่วนร่วม พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดังกล่าวอยู่ในระดับพอใจมากถึงร้อยละ 81.53 โดยนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก และให้ความคิดเห็นว่านักศึกษามีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนและมีความพึงพอใจกับการสอนวิธีการนี้

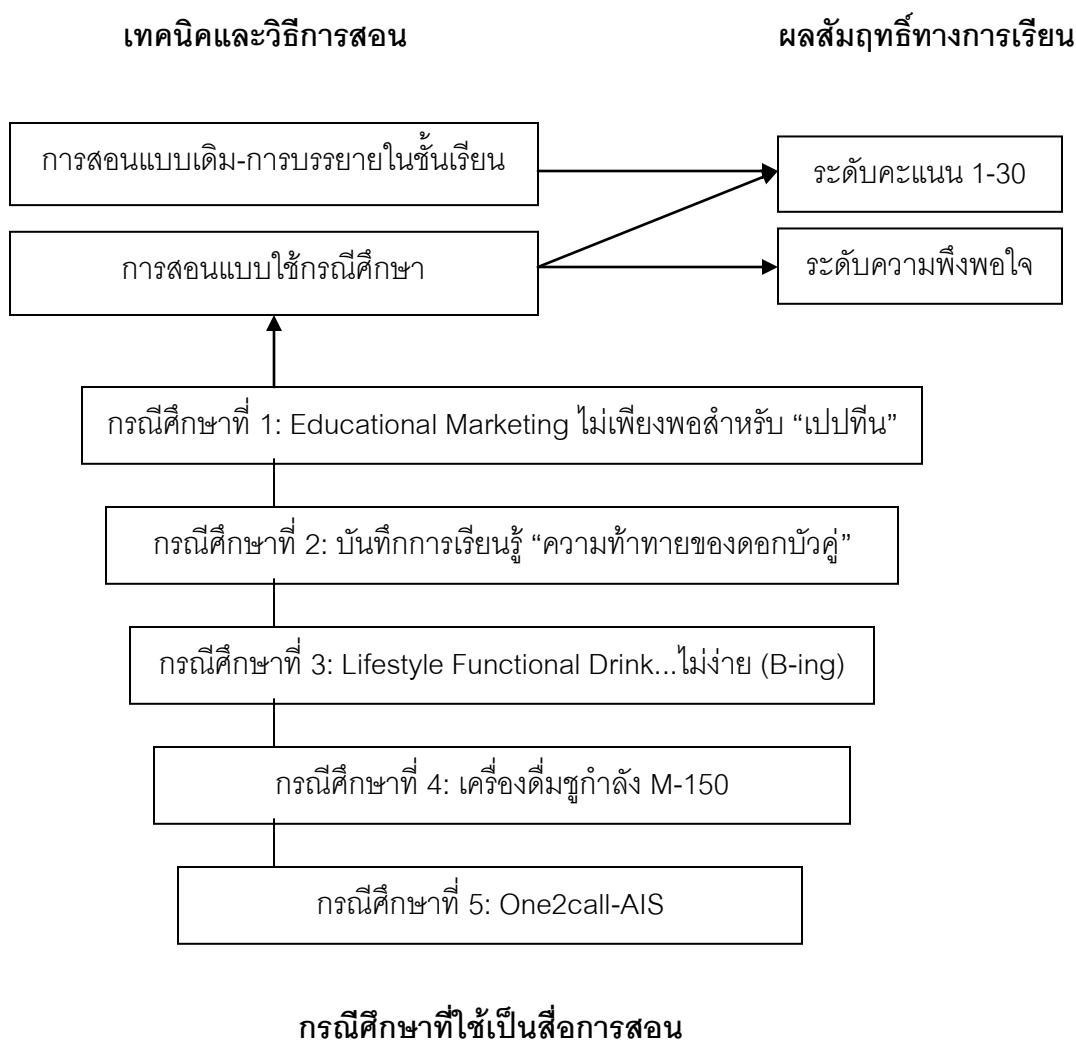
งานวิจัยของสกุล ภูมิประเทศ (2525) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโครงสร้างภาษาอังกฤษกรรตุวาก และกรรมวากของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนโมดูลรวมกับการเรียนการสอนแบบบรรยาย พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้บทเรียนแบบโมดูลและนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการบรรยาย มีผลสัมฤทธิ์การเรียนโครงสร้างภาษาอังกฤษเรื่อง Active and Passive Voice แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนแบบใช้โมดูลมีระดับคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการบรรยาย

สุดท้าย งานวิจัยของสุคนธ์ แผงศรีสาร (2521) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องแรงธรรมชาติในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยใช้โมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยการใช้โมดูลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนโมดูลมีความสนใจวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

2.3 กรอบแนวความคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวความคิดการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (independent variable) และตัวแปรตาม (dependent variable) ซึ่งได้นำมาใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของการใช้กรณีศึกษาในการสอนวิชาโฆษณาและการส่งเสริมการขายของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ซึ่งมี 2 วิชาเอกคือ วิชาเอกการออกแบบนิเทศศิลป์ และการ ออกแบบทัศนศิลป์สร้างสรรค์ ในโปรแกรมบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ โดยการศึกษาได้ใช้ตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ เทคนิคและวิธีการสอนแบบเดิมและการสอนแบบใช้กรณีศึกษาเป็นสื่อ ส่วนตัวแปรตามคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นผลการประเมินคะแนนของนักศึกษาทั้งสองวิชาเอก และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

สอนแบบกรณีศึกษา เพราะฉะนั้น กรอบแนวความคิดของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัย

2.3.1 เทคนิคและวิธีการสอน

เทคนิคและวิธีการสอนซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ จะประกอบไปด้วยเทคนิคและวิธีการสอนใน 2 ลักษณะคือ การใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบดั้งเดิม หรือเป็นการบรรยายประกอบการสอนในบทเรียนต่างๆ ของวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายรวมทั้งสิ้น 14 บทเรียน พร้อมทั้งมอบหมาย

งานให้ทำคือ การวิเคราะห์กรณีศึกษากลางภาคจำนวน 1 เรื่อง และจัดทำรายงานปลายภาคจำนวน 1 เรื่อง ซึ่งเป็นการเรียนการสอนตามปกติดังที่ผ่านมา โดยได้ให้นักศึกษาวิชาเอก การออกแบบทัศนศิลป์ สร้างสรรค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 23 คน

ส่วนเทคนิคและวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นสื่อ นั้น ได้ทำการบรรยายประกอบการเรียน โดยใช้บทเรียนในวิชาดังกล่าวรวมทั้งสิ้น 14 บทเรียน และยังได้มอบหมายงานที่เป็นกรณีศึกษา รวมทั้งสิ้น 5 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กำลังเรียน โดยให้ทำการวิเคราะห์กรณีศึกษาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่หน้าห้องเรียน โดยกำหนดให้ทำการศึกษาวิเคราะห์ช่วงก่อนสอบกลางภาคจำนวน 3 เรื่อง และให้มีการวิเคราะห์กรณีศึกษาและนำเสนอช่วงก่อนสอบปลายภาคจำนวน 2 เรื่อง โดยให้นักศึกษาวิชาเอก การออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 25 คน

2.3.2 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ใช้เป็นสื่อกลางสำหรับการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษานี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 5 เรื่อง แบ่งเป็นการวิเคราะห์กรณีศึกษาและนำเสนอก่อนสอบกลางภาคจำนวน 3 เรื่อง และให้มีการวิเคราะห์กรณีศึกษาและนำเสนอก่อนสอบปลายภาคจำนวน 2 เรื่อง โดยมีกรณีศึกษาในเรื่องต่างๆ คือ กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง Educational Marketing ไม่เพียงพอสำหรับ “เปปทีน” เรื่องที่ 2 คือ บันทึกการเรียนรู้ “ความท้าทายของดอกบัวคู่” เรื่องที่ 3 คือ Lifestyle Functional Drink...ไม่ง่าย ของ B-ing เรื่องที่ 4 คือ เครื่องดื่มชูกำลัง M-150 และเรื่องที่ 5 คือ One2call ของ AIS

2.3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรตาม ซึ่งประกอบไปด้วยระดับคะแนนการทดสอบกลางภาคและปลายภาค รวมทั้งสองครั้งคิดเป็นคะแนนรวม 60 คะแนน ถ้าหากนำเอาคะแนนระหว่างการเรียนการสอนเข้ามาบวกเพิ่มก็จะได้คะแนนรวมทั้งสิ้น 100 คะแนน หลังจากนั้นก็สามารถจะวัดระดับผลการเรียนออกเป็นระบบเกรดต่างๆ เพื่อจะนำมาใช้ในการทดสอบทางสถิติในขั้นตอนต่อไป นอกจากนี้ยังใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองว่าผลการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการใช้กรณีศึกษาที่ผ่านมาได้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด และเกิดความพึงพอใจอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบบรรยายโดยทั่วไป